

Global and Local
Perspectives of
Pedagogy

**Zbornik znanstvenih radova s
Međunarodne znanstvene konferencije
Globalne i lokalne perspektive pedagogije**
Conference Proceedings Book (academic papers)

Urednici / Editors

Renata Jukić, Katarina Bogatić, Senka Gazibara, Sara Pejaković,
Sanja Simel, Anikó Nagy Varga

English editor

Verity Campbell-Barr

Osijek, 2016.

Nakladnik / Publisher

Filozofski fakultet Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Za nakladnika / For publisher

Loretana Farkaš

Recenzenti / Reviewers

(zvanja navedena na engleskom / titles written in English)

Prof. dr. Nada Babić (FFOS, Osijek, Croatia); Tadeja Belšak, M.A. (CIRIUS Kamnik, Slovenia); Dr. habil. Gábor Biczó (GYFK, Debrecen, Hungary); Katarina Bogatić, M.A. (FFOS, Osijek, Croatia); Assoc. Prof. Dr. Branko Bognar (FOOZOS, Slavonski Brod, Croatia); Dr. Tijana Borovac (FOOZOS, Osijek, Croatia); Assoc. Prof. Dr. Vesna Buljubašić Kuzmanović (FFOS, Osijek, Croatia); Assoc. Prof. Dr. Snježana Dobrota (FFST, Split, Croatia); Assist. Prof. Dr. Snježana Dubovicki (FOOZOS, Osijek, Croatia); Senka Gazibara, M.A. (FFOS, Osijek, Croatia); Assist. Prof. Dr. Renata Jukić (FFOS, Osijek, Croatia); Assoc. Prof. Dr. József Kotics (Miskolci Egyetem BTK, Miskolc, Hungary); Assist. Prof. Dr. Goran Livazović (FFOS, Osijek, Croatia); Assist. Prof. Dr. Mirko Lukaš (FFOS, Osijek, Croatia); Assoc. Prof. Dr. Vesnica Mlinarević (FOOZOS, Osijek, Croatia); Prof. dr. Dragica Milinković (Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Bijeljina, Bosna i Hercegovina); Prof. dr. Zlatko Miliša (FFOS, Osijek, Croatia); Assoc. Prof. Dr. Balázs Molnár (GYFK, Debrecen, Hungary); Dr. Diana Nenadić-Bilan (UNIZD, Zadar, Croatia); Dr. Sándor Pálfi (GYFK, Debrecen, Hungary); Nina Pantić-Čehajić, M.A. (CIRIUS Kamnik, Slovenia); Ružica Pažin Ilakovac, M.A. (FFOS, Osijek, Croatia); Sara Pejaković, M.A. (FFOS, Osijek, Croatia); Dr. Ksenija Romstein (FOOZOS, Osijek, Croatia); Sanja Simel, M.A. (FFOS, Osijek, Croatia); Assoc. Prof. Dr. Sándor Szerepi (GYFK, Debrecen, Hungary); Assist. Prof. Dr. Danijela Šincek (FFOS, Osijek, Croatia); Dr. Tihana Škojo (UAOS, Osijek, Croatia); Renata Škrbić, M.A. (Univerzitet u Novom Sadu, Serbia); Dr. Sanja Španja (FFOS, Osijek, Croatia); Assist. Prof. Dr. Jasna Šulentić Begić (UAOS, Osijek, Croatia); Assoc. Prof. Dr. Judit Tanczos (GYFK, Debrecen, Hungary); Assist. Prof. Dr. Mirela Tolić (FFOS, Osijek, Croatia); Adrijana Višnjić Jevtić, M.A. (UFZG, Zagreb, Croatia).

Urednici / Editors

Renata Jukić, Katarina Bogatić, Senka Gazibara,
Sara Pejaković, Sanja Simel, Anikó Nagy Varga

English editor

Verity Campbell-Barr (University of Plymouth, United Kingdom)

Design naslovne stranice / Cover design

Matej Žižanović

Tisak / Print

Zebra, Vinkovci

© Filozofski fakultet u Osijeku, 2016. / Faculty of Humanities and Social Sciences in Osijek, 2016

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati, fotokopirati niti na bilo koji drugi način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja. Autori pojedinih radova odgovorni su za sadržaj radova te njihovu lekturu. /

All Rights Reserved. No part of this book may be reproduced or utilized in any form or by any means, without permission in writing from the publisher. Individual authors are responsible for the contents and proofreading of their papers.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem
140529009

ISBN 978-953-314-091-9

**SVEUČILIŠĆE
JOSIPA JURJA
ŠCROSSMAYERA
U OSIJEKU**

**FILozOFSKI
FAKULTET**

**Zbornik znanstvenih radova s Međunarodne znanstvene konferencije
Globalne i lokalne perspektive pedagogije**

**Conference Proceedings Book (academic papers)
International Scientific Conference 'Global and Local Perspectives of Pedagogy'**

Urednici / Editors:

**Renata Jukić, Katarina Bogatić, Senka Gazibara,
Sara Pejaković, Sanja Simel, Anikó Nagy Varga**

English Editor:

Verity Campbell-Barr (University of Plymouth, United Kingdom)

Osijek, 2016.

Izvorni znanstveni rad / Original Scientific Article
UDK 78:37

Dr. sc. Tihana Škojo
Umjetnička akademija u Osijeku, Hrvatska
e-mail: tihana.skojo@skojo.hr

Dr. sc. Antoaneta Radočaj-Jerković, izv. prof. art.
Umjetnička akademija u Osijeku, Hrvatska
e-mail: antoaneta.radocaj.jerkovic@gmail.com

Majda Milinović, mag. mus.
Umjetnička akademija u Osijeku, Hrvatska
e-mail: milinovic.majda@gmail.com

Utjecaj zborskoga pjevanja na razvoj glazbenih preferencija djece predškolske dobi

Sažetak

Pjevanje će, kao najprirodniji i najomiljeniji način glazbenoga izražavanja djece, tek kroz stručno i pedagoški kompetentno osmišljene i vođene različite zborske aktivnosti poprimiti sve bitne značajke potrebne za glazbeno pravilan i umjetnički usmjeren razvoj djece predškolske dobi. Iako je primarni cilj zbornih aktivnosti u predškolskoj dobi razvoj glazbenih sposobnosti i pjevačkih vještina djece, tom se glazbenom aktivnošću utječe i na usmjeravanje glazbenih preferencija. Zbog aktualnoga dominantnog utjecaja zabavne glazbe i masovnih medija na glazbene preferencije djece, usmjeravanje glazbenoga iskustva djece prema umjetnički vrijednoj, stilski i žanrovski raznolikoj glazbi promatra se kao jedan od važnih izazova glazbene pedagogije. U radu se istražuje utjecaj sociodemografskih varijabli te oblika i trajanja sudjelovanja djece u strukturiranoj glazbenoj poduci unutar dječjih zborova na glazbene preferencije djece predškolske dobi. Istražene su preferencije i poznavanje glazbenih ulomaka koji pripadaju sljedećim glazbenim stilovima: umjetničkoj glazbi, popularnoj glazbi te hrvatskoj tradicijskoj glazbi i *glazbama svijeta*. Iz utvrđenih se razlika ukazuje na značajan utjecaj aktivnosti zborskoga pjevanja na razvoj glazbenih preferencija djece predškolske dobi. Upućuje se na potrebu intenziviranja kompetentno vođenih zbornih aktivnosti koje će osim razvoju pjevačkih vještina težiti razvoju širokih glazbenih sposobnosti, interesa i preferencija djece prema umjetničkoj i tradicijskoj glazbi, ali i omogućiti otvorenost i toleranciju prema novim zvukovnim izrazima koje donose glazbe svijeta.

Ključne riječi: pjevanje, aktivnosti zborskoga pjevanja, glazbene preferencije, djeca predškolske dobi

Uvod

Mediji, a posebice brojna suvremena sredstva za produkciju i reprodukciju zvuka, omogućili su masovno širenje glazbe i učinili glazbu sveprisutnu i lako dostupna svima. Pasivno konzumiranje glazbe postalo je sastavni dio dječje svakodnevice od njihove najranije dobi. Utjecaj zabavne glazbe reproducirane putem najrazličitijih medija, slušni repertoar na koji djeca nemaju utjecaj, postao je najznačajniji faktor koji utječe na dječje glazbene preferencije. Budući da se pasivno slušanje zabavne glazbe osim u roditeljskim domovima, automobilima, trgovinama i sl. nastavlja i u dječjim vrtićima prilikom korištenja glazbe kao pozadinskoga efekta tijekom različitih aktivnosti (Roulston, 2006), od iznimne je važnosti za usmjeravanje glazbenoga iskustva i preferencija djece stručno, pedagoški kompetentno vođen glazbeni odgoj kroz dobro osmišljene i realizirane različite glazbene aktivnosti, temeljene na slušanju umjetnički vrijedne glazbe i pjevanju.

Razumijevanje varijabli koje utječu na glazbene preferencije važna su polazišna točka za svakoga glazbenog pedagoga, ali i odgajatelja i roditelja, koji želi omogućiti umjetnički usmjeren glazbeni razvoj djetetu od njegova najranijeg uzrasta.

Glazbene su se preferencije u posljednjih trideset godina ispitivale s različitih gledišta te su brojna istraživanja dala uvid u taj kompleksan fenomen i ukazala kako na glazbene preferencije djece utječe niz faktora. LeBlanc (1982, 29) zaključuje kako su glazbene preferencije temeljene na interakciji ulaznih informacija i osobina slušatelja, a ulazne informacije uključuju glazbeni podražaj i kulturno okruženje slušatelja. Sociološki pristup glazbenim preferencijama naglašava ulogu individualnih faktora, među koje pripada uloga dobi, spola i osobina ličnosti (Le Blanc i dr., 1999) te glazbeno iskustvo pojedinca, ali i društvenih faktora, kao što su obitelj, vršnjaci, utjecaj medija, društveno podrijetlo te klasna i etnička pripadnost (Dobrota, Reić, 2009). Treći faktori koje sociološki pristup navodi jesu brojne situacije u kojima se odvija slušanje, a koje utječu na raspoloženje slušatelja, ali i različiti tradicijski faktori.

Crowther i Durkin (1982) su, istražujući individualne faktore koji utječu na glazbene stavove mladih s obzirom na spol, utvrdili kako su procjene djevojčica značajno pozitivnije u odnosu na procjene dječaka. U svojim radovima koji istražuju glazbene preferencije kao kratkoročne procjene sviđanja pojedine glazbe s obzirom na dob autori Brittin (2000), LeBlanc i dr. (1988), LeBlanc i dr. (1996) i Montgomery (1996) zaključuju kako mlađa djeca pozitivnije procjenjuju sve glazbene ulomke od djece starijega uzrasta. Jellison i Flowers (1991) osvrću se na popularnu, zabavnu glazbu i naglašavaju kako je iznimno popularna među mlađom djecom, ali i ukazuju da se preferencije za rock glazbu povećavaju s uzrastom djece. LeBlanc (1988, 157) zaključuje kako je kod djece u dobi do osam godina prisutna faza otvorenosti te kako oni preferiraju različite glazbene stilove.

U rezultatima istraživanja utjecaja glazbeno-izražajnih sastavnica na glazbene preferencije djece razvidno je kako djeca predškolskoga uzrasta vole glazbu, neovisno o glazbenom stilu, izvedenu u bržem tempu (LeBlanc, Cote, 1983; LeBlanc, McCrary, 1983). Djeca preferiraju glazbu visoke razine humora (LeBlanc, Sims, Malin, Sherrill, 1992) te izrazito ekspresivne dinamike (Burnsed, 1998). Demorest i Schultz (2004) utvrđuju kako djeca prilikom odabira glazbe prednost daju poznatim glazbenim primjerima, dok Fung, Lee i Chung (2000) te Hargreaves i Castell (1987) ističu kako mlađa djeca i nepoznatu glazbu ocjenjuju značajno višim ocjenama nego djeca starijega uzrasta i ukazuju na pad tolerancije prema nepoznatoj glazbi starenjem. Sims i Cassidy (1997) navode kako za

razliku od starije djece, kod kojih tekst uvjetuje određeno usmjeravanje glazbenih preferencija potaknuto emocionalnim faktorom, kod mlađe djece odsustvo ili prisustvo teksta nema utjecaj na njihove glazbene preferencije.

Brojni su se autori bavili utjecajem društvenih faktora, posebice roditelja na glazbene preferencije djece mlađega uzrasta (Custodero, Johnson-Green, 2003; Johnson-Green, Custodero, 2002). Autori ističu kako od posebnoga značaja za taj uzrast imaju roditeljske glazbene navike i preferencije, sklonosti određenim glazbenim vrstama i žanrovima te davanje prednosti jednoj glazbi u odnosu na drugu. Navedeni autori, istražujući učestalost i način provođenja aktivnosti slušanja glazbe, razmatraju i utjecaj te način provođenja različitih pjevačkih aktivnosti u obiteljima s mlađom djecom. Barrett i Smigiel (2003) detaljno opisuju načine provođenja umjetničkih aktivnosti u kućnom okruženju koji obuhvaćaju različite glazbene aktivnosti i igre sa slušanjem glazbe, pjevanjem i sviranjem.

Budući da su brojna istraživanja ponudila važne spoznaje o glazbenim preferencijama djece, ostaje na glazbenim pedagogima da pažljivim odabirom glazbenoga repertoara i brojnim stručno vođenim zborskim aktivnostima utječu na glazbene preferencije djece već u ranom djetinjstvu te sustavno proširuju njihove glazbene sklonosti usmjeravajući ih prema široko tolerantnim slušateljima, otvorenim za različite glazbene stilove, instrumente i načine izvođenja.

Zborsko pjevanje u predškolskoj dobi

Glazba i glazbene aktivnosti u djetinjstvu imaju značajan utjecaj na svestran razvoj djeteta. Sudjelovanjem djece u nekom od oblika strukturirane glazbene poduke mogu se potaknuti procesi razvoja njihova intelektualnog, emocionalnog, tjelesnog, duhovnog i socijalnog bića. Antropolog Merriam (1964) identificirao je brojne uloge i značenja koje glazba može imati u životu djeteta kao što su: 1. oblik emocionalnoga izražavanja, 2. ostvarenje estetskoga užitka, 3. zabava, 4. komunikacija, 5. prikazivanje i prihvaćanje simbola glazbe, 6. tjelesni doživljaj, 7. prihvaćanje društvenih normi i pravila, 8. osjećaj za religijsku i domoljubnu pripadnost, 9. glazba kao dio općih kulturnih stečevina, 10. glazba kao medij socijalizacije (Campbell, Scott-Kassner, 1995). Najranije glazbene aktivnosti za djecu uključuju *aktivno muziciranje* koje se manifestira pjevanjem, plesanjem i sviranjem instrumenata te *konzumiranje glazbe* putem slušanja i upoznavanja. Obje aktivnosti imaju za cilj kod djece potaknuti razvoj divergentnoga glazbenog mišljenja koje je Webster (1990) definirao kao opsežno, fleksibilno i originalno. Tako definirani ciljevi rane glazbene poduke nadilaze često prisutne površnosti u glazbenim aktivnostima koje za cilj imaju isključivo usvajanje i razvijanje određenih glazbenih vještina.

Unatoč suvremenom multimedijalnom glazbenom obilju s kojim se djeca već od najranijega djetinjstva svakodnevno susreću, nije se izgubio interes za pjevanjem kao individualnom ili skupnom glazbenom aktivnošću. Zborsko je pjevanje i dalje jedna od najprisutnijih dječjih glazbenih aktivnosti i vrlo često predstavlja prvobitni oblik organiziranoga glazbenog odgoja i obrazovanja. Takav status zborsko pjevanje može zahvaliti prednostima kao što su: 1. *uključivost*, jer okuplja djecu različite dobi i glazbenih mogućnosti, 2. *sadržajnost*, jer je glazbeni sadržaj koji generira interes za sudjelovanjem u radu zbora bogat i kvalitetan, 3. *odgojnost*, jer podjednako odgaja i obrazuje putem

iskustvenoga djelovanja u zbarskoj glazbi (Hylton, 1995), 4. *dostupnost i ekonomičnost*, jer je aktivnost moguće relativno lako organizirati te ne zahtijeva posebne financijski i materijalne uvjete kao što je to slučaj s instrumentalnom podukom. Zajedničke značajke svrhe i uloge zbarskoga pjevanja na svim razinama odgoja i obrazovanja usmjerene su na razvijanje glazbenih sposobnosti, sklonosti i vještina sudionika, kao i poticanje pozitivnih modela ponašanja koji doprinose procesima socijalizacije te svestranom i optimalnom razvoju ljudskih potencijala sudionika s posebnim naglaskom na usvajanju sastavnica estetskoga odgoja, normi i vrijednosti. Zbarsko pjevanje zadržalo je istaknutu ulogu u sustavu glazbenoga odgoja i obrazovanja od vremena osnivanja i organiziranja prvih odgojno-obrazovnih ustanova do danas upravo zbog izraženoga pozitivnog glazbenog i odgojnog potencijala.

Organizacijske sastavnice pjevačkoga zbora djece predškolske dobi ne razlikuje se u odnosu na druge, dobno različite, skupine zborova. Moguće ih je identificirati kao temeljna i karakteristična područja djelovanja zbora kao što su: audicija, zbarski pokusi, javni nastupi i drugo. Osnovne razlike proizlaze iz ciljeva zbarskoga pjevanja u predškolskoj dobi koji su u glazbenom smislu primarno usmjereni na razvijanje glazbenih potencijala, sposobnosti i muzikalnosti djece, usvajanje osnovnih elemenata vokalne tehnike te na razvijanje pozitivnoga odnosa prema glazbi.

Sadržaji aktivnosti koji se javljaju u obliku repertoara za pjevanje također snažno utječu na ostvarenje ciljeva zbarskoga pjevanja u predškolskoj dobi. Repertoar dječjih pjevačkih zborova najčešće se sastoji od kraćih skladbi, tzv. dječjih pjesama koje su opsegom, ritmizacijom, melodijom i temama prilagođene dječjem izvođenju i emocionalnoj zrelosti. Najčešće je riječ o melodioznim pjesmama, u dur-tonalitetu s jednostavnom ritmizacijom. Teme dječjih pjesama variraju od poučnih do šaljivih, a karakterizira ih vedro raspoloženje. Pjesme se žanrovski mogu klasificirati prema uobičajenim glazbenim žanrovima, no najprisutnije su narodne, zabavne (pop) i umjetničke pjesme. Brojni autori posvećuju posebnu pozornost kriterijima za odabir skladbi za pjevanje sa zborom jer smatraju da odabir skladbi utječe i na oblikovanje glazbenih preferencija sudionika (Campbell, 1998; Jenkins, 2008; Laurence, 2000). Pri odabiru repertoara za pjevanje potrebno se voditi kriterijima koji potvrđuju trajnu, estetsku vrijednost odabrane skladbe. Herman (1988) upozorava na tendenciju odabira skladbi za izvođenje bez uvažavanja estetskih kriterija što može rezultirati brzim gubitkom interesa kod pjevača. Head (2008) prepoznaje utjecaj pjevačkoga zbora na usmjeravanje glazbenih preferencija publike te smatra da je moguće oblikovati glazbeni ukus zajednice (roditelja i obitelji pjevača) putem kvalitetnoga odabira glazbenoga programa koji će zbor izvoditi.

Posljednjih je godina uočljiv primat zabavnih dječjih pjesama u odnosu na ostale pjesme, iako se taj repertoar može ocijeniti najmanje kvalitetnim i korisnim. Zbog tehničke se zahtjevnosti umjetničke pjesme najrjeđe pripremaju i izvode, a sve iz razloga što djeca predškolske dobi najčešće nemaju razvijene glazbene vještine potrebne za izvođenje umjetničke glazbe. Stoga je u rad nužno uvrstiti aktivnosti koje uključuju upoznavanje prikladne umjetničke i druge kvalitetne glazbe putem slušanja. Takav pristup može doprinijeti oblikovanju glazbenih preferencija djece u smjeru otvorenosti, tolerantnosti i prihvaćanja prema različitim glazbenim žanrovima, pa tako i prema umjetničkoj glazbi. Aktivnostima slušanja moguće je obogatiti zbarske pokuse, razviti, usmjeriti i unaprijediti glazbenu osjetilnost djece, njihov perceptivni doživljaj glazbe te ih upoznati s pojedinim

glazbenim žanrovima i zainteresirati ih za iste. Slušanje je moguće provoditi kao samostalnu aktivnost ili ga povezati s drugim aktivnostima kao što su pokret, ples i glazbene igre.

Cilj i problem istraživanja

Istraživanje je provedeno s ciljem ispitivanja glazbenih preferencija djece predškolskoga uzrasta u svrhu aktualizacije potrebe intenziviranja provedbe kompetentno vođenih zbornih aktivnosti koje će, osim razvoju pjevačkih vještina, voditi razvoju širokih glazbenih sposobnosti, interesa i preferencija djece.

U skladu s utvrđenim ciljem izdvojeni su sljedeći problemi istraživanja:

1. ispitati glazbene preferencije djece s obzirom na spol,
2. ispitati glazbene preferencije djece s obzirom na vrstu poduke (dječji vrtić, dječji zbor),
3. ispitati razlike u preferencijama i poznavanju glazbenih stilova s obzirom na vrstu poduke.

Metoda i ispitanici

Istraživanje je provedeno u Osijeku, uzorak čini 71 dijete predškolskoga uzrasta ($M=25$; $\bar{Z}=46$) (Tablica 1). Od ukupnoga broja ispitanika 32 djece sudjelovalo je u strukturiranoj glazbenoj poduci unutar dječjega zbora izvan dječjega vrtića. Istraživanje je provedeno u razdoblju od 30. svibnja do 13. lipnja 2016. godine.

Tablica 1: Struktura uzorka sudionika ($N = 71$)

Mjesto glazbene poduke	Uzrast	Spol	N
Dječji vrtić	od 4 do 7 godina $M = 5.46$	M: 20	39
		Ž: 19	
Dječji vrtić i glazbena poduka stečena unutar dječjega zbora	od 5 do 7 godina $M = 6.16$	M: 5	32
		Ž: 27	

Instrumenti i postupak istraživanja

Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik koji se sastojao od dva dijela. Prvi dio upitnika sastavljen je od dva pitanja koja se odnose na sociodemografska obilježja ispitanika, spol i uzrast djeteta. Drugi dio upitnika sadržavao je 20 glazbenih ulomaka umjetničke, popularne glazbe, glazbe svijeta i tradicijske glazbe, svaki prezentiran u svom karakterističnom dijelu, u trajanju od 30-45 sekundi (Tablica 2). Ispitanici su nakon odslušanja glazbenog ulomka zaokruživanjem određenoga emotikona (*ne sviđa mi se*, *ni mi se sviđa*, *ni mi se ne sviđa* i *sviđa mi se*) procjenjivali stupanj sviđanja pojedinoga ulomka. U sljedećem su dijelu ispitanici na ljestvici od jedan (*nepoznato*) i dva (*poznato*) procjenjivali poznatost svakoga pojedinog odslušanog glazbenog ulomka.

Ispitivanje je realizirano u potpunosti uz poštivanje etičkoga kodeksa. Roditeljima je objašnjena svrha provođenja istraživanja te su potpisanim pristankom dali dozvolu za sudjelovanje njihove djece u istraživanju. Djeci je također objašnjena svrha istraživanja. Ispitanicima su dane točne upute o načinu provođenja glazbenoga dijela ispitivanja pri čemu su glazbeni primjeri bili označeni bojama zbog lakšega snalaženja u redosljedu izvođenja pojedinoga primjera. Ispitivanju su prisustvovala i neposredne odgojiteljice djece koje su pomagale u realizaciji.

Nakon anketiranja i prikupljanja podataka realizirana je obrada podataka. Izračunati su osnovni statistički parametri te prikazani deskriptivni podaci. Rezultati su prikazani po skalama i posebno po česticama. Rezultati su grafički prikazani histogramima frekvencija i tablično u postotcima.

Statistička obrada prikupljenih podataka provedena je pomoću statističkoga programa IBM SPSS Statistics 20.

Tablica 2: Glazbeni primjeri u zvučnom upitniku

Glazbeni stil	Glazbeni primjer
<i>Umjetnička glazba</i>	1. P. I. Čajkovski: <i>Ščelkunčik</i> , Ples šećerne vile 2. L. van Beethoven: <i>Za Elizu</i> 3. O. Messiaen: <i>Egzotične ptice</i> 4. W. A. Mozart: <i>Mala noćna muzika</i> KV 525, I. st. Allegro
<i>Dječja umjetnička glazba</i>	5. J. Rutter: <i>The Mass of the Children</i> , ulomak Little lamb 6. B. Bjelinski: <i>Pjesma cipela</i> 7. G. Bizet: <i>Carmen</i> , ulomak Avec La Garde Montante 8. W. A. Mozart: <i>Wiegenlied</i> K 350
<i>Popularna domaća glazba</i>	9. Petar Grašo: <i>Moje zlato</i> 10. Opća opasnost: <i>Za svaku tvoju suzu</i>
<i>Popularna strana glazba</i>	11. W. Khalifa ft. C. Puth: <i>See You Again</i> 12. Adele: <i>Hello</i>
<i>Popularna glazba za djecu</i>	13. R. Lopez, K. A. Lopez: <i>Frozen - Let it go</i> 14. Tema iz crtanoga filma „Maša i medvjed“ 15. I. Begović Habuš: <i>Prva ljubav to je</i> (DZ Libretići) 16. A. Dedić: <i>Nije lako bubamarcu</i> (DZ Zagrebački mališani)
<i>Glazbe svijeta</i>	17. Brazil: <i>Samba</i> 18. Indonezija: <i>Gamelan</i>
<i>Hrvatska tradicijska glazba</i>	19. <i>Teče, teče bistra voda</i> 20. Splitski plesovi

Rezultati i diskusija

Prilikom utvrđivanja razlika u glazbenim preferencijama djece s obzirom na spol utvrđujemo kako odabrane glazbene primjer P. Grašo: *Moje zlato*, popularne domaće glazbe i skladbu strane popularne glazbe, Adele: *Hello* preferiraju gotovo svi dječaci. Nadalje, dječaci u velikoj mjeri preferiraju i drugi odabrani primjer popularne strane glazbe, W. Khalifa ft. C. Puth: *See You Again*, ali i primjer plesa *Sambe*.

Dječacima se u najvećoj mjeri ne sviđa ili im se umjereno sviđaju ovi glazbeni primjeri: O. Messiaen: *Egzotične ptice* (72%) i Indonezija: *Gamelan* (56%) dok se

djevojčicama također najmanje sviđaju ti glazbeni primjeri: O. Messiaen: *Egzotične ptice* (80.5%) i Indonezija: *Gamelan* (69.6%) (Tablica 3).

Djevojčice u najvećoj mjeri preferiraju glazbeni primjer iz animiranoga filma *Frozen*, pjesmu u izvođenju dječjega zbora „Zagrebački mališani“ *Teče, teče bistra voda* te istovjetno dječacima skladbe popularne glazbe: P. Grašo: *Moje zlato* i Adele: *Hello*. Nakon popularne glazbe djevojčice preferiraju umjetničku glazbu klasicizma, W. A. Mozart: *Mala noćna muzika* i L. van Beethoven: *Za Elizu*, potom primjer popularne strane glazbe, W. Khalifa ft. C. Puth: *See You Again* te skladbu dječje umjetničke glazbe, B. Bjelinski: *Pjesma cipela*.

Tablica 3: Glazbene preferencije djece s obzirom na spol

Glazbeni primjer	Dječaci			Djevojčice		
	sviđa mi se	umjereno mi se sviđa	ne sviđa mi se	sviđa mi se	umjereno mi se sviđa	ne sviđa mi se
1.	60%	32%	8%	52.2%	41.3%	6.5%
2.	64%	28%	8%	80.4%	17.4%	2.2%
3.	28%	52%	20%	19.6%	37%	43.5%
4.	68%	24%	8%	84.8%	15.2%	0%
5.	56%	32%	12%	63%	30.4%	6.5%
6.	60%	16%	24%	80.4%	10.9%	8.7%
7.	48%	28%	24%	63%	19.6%	17.4%
8.	56%	20%	24%	56.5%	28.3%	15.2%
9.	92%	0%	8%	87%	13%	0%
10.	72%	20%	8%	63%	23.9%	13%
11.	88%	8%	4%	82.6%	10.9%	6.5%
12.	92%	8%	0%	84.8%	13%	2.2%
13.	56%	12%	32%	93.5%	2.2%	4.3%
14.	72%	12%	16%	67.4%	19.6%	13%
15.	68%	20%	12%	63%	21.7%	15.2%
16.	72%	24%	4%	91.3%	6.5%	2.2%
17.	84%	8%	8%	65.2%	26.1%	8.7%
18.	44%	24%	32%	30.4%	43.5%	26.1%
19.	76%	16%	8%	95.7%	2.2%	2.2%
20.	72%	28%	0%	76.1%	13%	10.9%

Djeca koja pjevaju u zboru u najvećoj mjeri preferiraju sljedeće glazbene primjere: *Teče, teče bistra voda*, *Nije lako bubamaru* i *Moje zlato*, a zatim glazbene primjere *Mala noćna muzika*, *See You Again*, *Pjesma cipela*, *Frozen - Let it go* i *Za Elizu*. S druge im se strane sljedeći glazbeni primjeri ne sviđaju ili im se umjereno sviđaju: *Egzotične ptice* (87.5%) i *Gamelan* (78.2%).

Djeci koja nemaju dodatnu glazbenu poduku u smislu pohađanja pjevačkoga zbora najviše se sviđa glazbeni primjer *Hello*. Nadalje, u velikoj im se mjeri sviđaju i glazbeni primjeri *Samba*, *Teče, teče bistra voda*, *Moje zlato* i *See You Again*. Od ponuđenih glazbenih primjera najmanje im se sviđa skladba *Egzotične ptice* (69.2%) (Tablica 4). Primjetno je da su djeca koja pjevaju u pjevačkom zboru sklonija umjetničkoj glazbi od djece koja ne pohađaju zbor te su visokim postotkom sviđanja procijenili primjere W. A.

Mozart: *Mala noćna muzika* (87.5%), B. Bjelinski: *Pjesma cipela* (84.4%) i L. van Beethoven: *Za Elizu* (81.3 %). Također nitko od djece nije izrazio svoje nesviđanje prema primjerima W. A. Mozarta i L. van Beethovena.

Tablica 4: Glazbene preferencije s obzirom na vrstu poduke

Glazbeni primjer	Dječji zbor			Vrtić		
	<i>sviđa mi se</i>	<i>umjereno mi se sviđa</i>	<i>ne sviđa mi se</i>	<i>sviđa mi se</i>	<i>umjereno mi se sviđa</i>	<i>ne sviđa mi se</i>
1.	40.6%	50%	9.4%	64.1%	30.8%	5.1%
2.	81.3%	18.8%	0%	66.7%	25.6%	7.7%
3.	12.5%	34.4%	53.1%	30.8%	51.3%	17.9%
4.	87.5%	12.5%	0%	71.8%	23.1%	5.1%
5.	59.4%	28.1%	12.5%	61.5%	33.3%	5.2%
6.	84.4%	12.5%	3.1%	61.5%	15.4%	23.1%
7.	62.5%	25%	12.5%	53.8%	20.5%	25.7%
8.	46.9%	34.4%	18.8%	64.2%	17.9%	17.9%
9.	90.6%	9.4%	0%	87.2%	10.3%	2.5%
10.	50%	34.4%	15.6%	79.5%	12.8%	7.7%
11.	87.5%	9.4%	3.1%	82.1%	10.3%	7.6%
12.	78.1%	18.8%	3.1%	94.9%	5.1%	0%
13.	84.4%	9.4%	6.3%	76.9%	2.6%	20.5%
14.	62.5%	28.1%	9.4%	74.4%	7.7%	17.9%
15.	53.1%	34.4%	12.5%	74.3%	10.3%	15.4%
16.	90.6%	6.3%	3.1%	79.5%	17.9%	2.6%
17.	50%	37.5%	12.5%	89.8%	5.1%	5.1%
18.	21.9%	31.3%	46.9%	46.2%	41%	12.8%
19.	90.6%	3.1%	6.3%	87.2%	10.3%	2.5%
20.	68.8%	18.8%	12.5%	79.5%	18%	2.5%

Iz dobivenih rezultata koji se odnose na razlike u sviđanjima pojedinih vrsta glazbe postoji statistički značajna razlika jedino kod popularne strane glazbe i glazba svijeta između predškolske djece koja pohađaju dječji zbor i predškolske djece koja ne pohađaju dječji zbor. Djeci koja pohađaju dječji zbor ($M=1.20$) više se sviđa popularna strana glazba nego djeci koja ne pohađaju dječji zbor ($M=1.15$). Također se djeci koja pohađaju dječji zbor ($M=1.94$) više sviđaju glazbe svijeta nego djeci koja ne pohađaju dječji zbor ($M=1.41$). Kod ostalih vrsta glazbe ne postoji značajna razlika među tim dvjema skupinama (Tablica 5).

Tablica 5: Razlike u stupnju sviđanja različitih vrsta glazbe

	Dječji zbor		Vrtić		<i>t – test</i>	Stupnjevi slobode	Stupanj značajnosti
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
Umjetnička glazba	1.60	0.335	1.46	0.541	-0.17	69	.87
Dječja umjetnička glazba	1.48	0.430	1.56	0.552	0.88	69	.38
Popularna domaća glazba	1.38	0.458	1.19	0.407	0.72	69	.48

Popularna strana glazba	1.20	0.356	1.15	0.328	-2.89	69	.01**
Popularna glazba za djecu	1.35	0.347	1.38	0.479	-1.74	69	.09
Glazbe svijeta	1.94	0.564	1.41	0.378	2.43	69	.02*
Hrvatska tradicijska glazba	1.29	0.399	1.17	0.350	-0.47	69	.64

* Značajnost na razini $p \leq 0.05$

** Značajnost na razini $p \leq 0.01$

Dobivene razlike u stupnju prepoznavanja različitih vrsta glazbe, istovjetne utvrđenim razlikama u stupnju sviđanja, pokazale su značajne razlike u stupnju prepoznavanja popularne strane glazbe i glazbi svijeta. Smjer je razlika nešto drugačiji nego kod stupnja sviđanja kod tih dviju vrsta glazbe. Djeca koja ne sudjeluju u aktivnostima zborskoga pjevanja ($M=1.36$) značajno su bolje prepoznala glazbene primjere koji pripadaju popularnoj stranoj glazbi od djece koja pohađaju zborsko pjevanje ($M=1.13$). S druge strane razlika postoji i kod glazbi svijeta pri čemu su djeca koja sudjeluju u aktivnostima zborskoga pjevanja ($M=1.84$) bolje prepoznala glazbene primjere te vrste glazbe od djece koja ne pohađaju dječji zbor ($M=1.63$) (Tablica 6). Takav se rezultat može objasniti činjenicom da se djeca koja pjevaju u zboru češće susreću sa skladbama različitih kultura putem njihovoga upoznavanja i obrade, slušanja i pjevanja od djece koja ne sudjeluju u zborskim aktivnostima, stoga su stekla prijemчивost za tu vrstu repertoara.

Tablica 6: Razlike u stupnju prepoznavanja različitih vrsta glazbe

	Dječji zbor		Vrtić		t – test	Stupnjevi slobode	Stupanj značajnosti
	M	SD	M	SD			
Umjetnička glazba	1.53	0.218	1.54	0.417	-0.17	69	.87
Dječja umjetnička glazba	1.73	0.276	1.66	0.408	0.88	69	.38
Popularna domaća glazba	1.44	0.354	1.37	0.409	0.72	69	.48
Popularna strana glazba	1.13	0.220	1.36	0.413	-2.89	69	.01**
Popularna glazba za djecu	1.27	0.184	1.37	0.249	-1.74	69	.09
Glazbe svijeta	1.84	0.296	1.63	0.425	2.43	69	.02*
Hrvatska tradicijska glazba	1.41	0.198	1.45	0.484	-0.47	69	.64

* Značajnost na razini $p \leq 0.05$

** Značajnost na razini $p \leq 0.01$

Postoji značajna razlika u sviđanju u nekim glazbenim primjerima između djece koja pohađaju dječji zbor i predškolske djece koja ne pohađaju dječji zbor. Djeci koja pohađaju zbor značajno se više sviđaju sljedeći primjeri: P. I. Čajkovski: *Ščelkunčik*, *Ples šećerne vile*, O. Messiaen: *Egzotične ptice*, Opća opasnost: *Za svaku tvoju suzu*, Adele: *Hello*, Brazil: *Samba* i Indonezija: *Gamelan* nego djeci koja ne pohađaju zbor. U ostalim glazbenim primjerima nema razlike u razini sviđanja glazbenih primjera (Tablica 7). Opetovano se pokazalo da je izloženost i upoznavanje s različitim vrstama glazbe rezultirala višom razinom sviđanja. To je vidljivo iz činjenice da su djeca koja pjevaju u zboru pokazala statistički značajno viši postotak sviđanja za čak sedam glazbenih primjera koji pripadaju kategorijama umjetničke (3 primjera) i popularne glazbe (2 primjera) te glazbama svijeta (2 primjera), što se može smatrati rezultatom poduke.

Tablica 7: Razlike u stupnju sviđanja glazbenih primjera

Glazbeni primjer	Dječji zbor		Vrtić		t – test	Stupnjevi slobode	Stupanj značajnosti
	M	SD	M	SD			
1.	1.69	0.644	1.36	0.628	2.17	69	.03*
2.	1.19	0.397	1.36	0.668	-1.28	69	.21
3.	2.41	0.712	1.82	0.756	3.33	69	.00**
4.	1.13	0.336	1.28	0.605	-1.31	69	.19
5.	1.53	0.718	1.44	0.598	0.61	69	.54
6.	1.19	0.471	1.56	0.882	-2.17	69	.03
7.	1.50	0.718	1.72	0.857	-1.15	69	.26
8.	1.72	0.772	1.54	0.790	0.97	69	.34
9.	1.09	0.296	1.10	0.447	-0.09	69	.92
10.	1.66	0.745	1.28	0.605	2.24	69	.02*
11.	1.16	0.448	1.26	0.595	-0.79	69	.43
12.	1.25	0.508	1.05	0.223	2.20	69	.03*
13.	1.22	0.553	1.44	0.821	-1.28	69	.21
14.	1.47	0.671	1.44	0.788	0.19	69	.85
15.	1.59	0.712	1.41	0.751	1.05	69	.29
16.	1.13	0.421	1.23	0.485	-0.97	69	.34
17.	1.63	0.707	1.15	0.489	3.31	69	.00**
18.	2.25	0.803	1.67	0.701	3.27	69	.00**
19.	1.16	0.515	1.15	0.432	0.02	69	.98
20.	1.44	0.716	1.18	0.506	1.78	69	.08

* Značajnost na razini $p \leq 0.05$ ** Značajnost na razini $p \leq 0.01$

Djeca koja pohađaju zbor značajno su točnije prepoznala sljedeće glazbene primjere: J. Rutter: *Mass of the Children*, *Little lamb*, Brazil: *Samba* i Splitski plesovi od djece koja ne pohađaju zbor. S druge strane djeca koja ne pohađaju zbor značajno su bolje prepoznala sljedeće primjere: W. Khalifa ft. C. Puth: *See You Again*, Adele: *Hello*, *Frozen - Let it go* i *Teče, teče bistravoda* od djece koja pohađaju zbor. U ostalim glazbenim primjerima nema razlike u razini prepoznavanja (Tablica 8).

Tablica 8: Razlike u stupnju prepoznavanja glazbenih primjera

Glazbeni primjer	Dječji zbor		Vrtić		t – test	Stupnjevi slobode	Stupanj značajnosti
	M	SD	M	SD			
1.	1.56	0.504	1.51	0.556	0.39	69	.69
2.	1.31	0.471	1.38	0.544	-0.59	69	.56
3.	1.94	0.246	1.77	0.485	1.78	69	.08
4.	1.31	0.471	1.51	0.556	-1.62	69	.11
5.	1.88	0.336	1.64	0.486	2.31	69	.03*
6.	1.50	0.508	1.62	0.544	-0.92	69	.36
7.	1.78	0.420	1.69	0.468	0.84	69	.41

8.	1.78	0.420	1.69	0.468	0.84	69	.41
9.	1.31	0.471	1.26	0.498	0.48	69	.63
10.	1.56	0.504	1.49	0.506	0.63	69	.53
11.	1.19	0.397	1.44	0.502	-2.28	69	.03*
12.	1.06	0.246	1.28	0.456	-2.45	69	.02*
13.	1.03	0.177	1.23	0.427	-2.47	69	.02*
14.	1.25	0.440	1.46	0.505	-1.86	69	.07
15.	1.78	0.420	1.67	0.478	1.06	69	.29
16.	1.03	0.177	1.10	0.307	-1.16	69	.25
17.	1.81	0.397	1.54	0.505	2.50	69	.02*
18.	1.88	0.336	1.72	0.456	1.62	69	.11
19.	1.06	0.246	1.38	0.493	-3.37	69	.00**
20.	1.75	0.440	1.51	0.556	1.96	69	.05*

* Značajnost na razini $p \leq 0.05$

** Značajnost na razini $p \leq 0.01$

Zaključak

Istraživanje je potvrdilo da strukturirana glazbena poduka unutar pjevačkoga zbora predškolske dobi, iako primarno nije usredotočena na usmjeravanje glazbenih preferencija djece, može utjecati na sklonost, otvorenost i prijemчивost prema kvalitetnoj, stilski i žanrovski raznolikoj glazbi. Redovita i pojačana izloženost djece glazbi različitih stilskih karakteristika pokazala se ključnom za stvaranje pozitivna odnosa prema skladbama koje ne egzistiraju u medijskom prostoru koji djeca imaju priliku konzumirati u svakodnevnom životu. Budući da je istraživanje provedeno s djecom koja u pojačanim glazbenim aktivnostima u prosjeku sudjeluju tek oko deset mjeseci, dobiveni rezultati otvorili su prostor i potaknuli nova, longitudinalno usmjerena istraživačka pitanja koja bi mogla ponuditi jasniju sliku o utjecaju sudjelovanja djece u pjevačkim zborovima na oblikovanje glazbenih preferencija. Usto će u daljnjim istraživanjima biti zanimljivo izdvojiti i analizirati i druge utjecaje, kao što su obitelj i prijatelji, koji također snažno utječu na poticanje i usmjeravanje glazbenih preferencija djece predškolske dobi. Za zaključiti je da kvalitetna rana glazbena poduka unutar pjevačkih zborova ima puno opsežnije posljedice na svestran razvoj djeteta od onih koje joj se tradicionalno pripisuju. Estetski razvoj, razvidan iz glazbenih preferencija djece, jedna je od takvih posljedica.

Literatura

- Barrett, M. S., Smigiel, H. (2003). Awakening the "Sleeping Giant"? The arts in the lives of Australian families. *International Journal of Education and the Arts*, 4 (4), 1-16.
- Brittin, R. V. (2000). Children's preference for sequenced accompaniments: The influence of style and perceived tempo. *Journal of Research in Music Education*, 48 (3), 237-248.
- Burnsed, V. (1998). The effects of expressive variation in dynamics on the musical preferences of elementary school students. *Journal of Research in Music Education*, 46 (3), 396-404.

- Campbell, P. S., Scott-Kessner, S. (1995). *Music in childhood - from Preschool through the Elementary Grades*. New York: Schirmer Books.
- Crowther, R., Durkin, K. (1982). Sex- and Age-Related Differences in the Musical Behaviour, Interests, and Attitudes towards Music of 232 Secondary School Students. *Educational Studies*, 8 (2), 131-139.
- Custodero, L. A., Johnson-Green, E. A. (2003). Passing the cultural torch: Music experience and musical parenting of infants. *Journal of Research in Music Education*, 51 (2), 102-114.
- Demorest, S. M., Schultz, S. J. M. (2004). Children's preference for authentic versus arranged versions of world music recordings. *Journal of Research in Music Education*, 52 (4), 300-313.
- Dobrota, S., Reić Ercegovac, I. (2009). Glazbene preferencije mladih s obzirom na neke sociodemografske varijable. *Odgojne znanosti*, 11, (2), 381-398.
- Fung, C. V., Lee, M., Chung S.-W. E. (2000). Music style preferences of young students in Hong Kong. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 143, 50-64.
- Hargreaves, D. J., Castell, K. C. (1986). Development of liking for familiar and unfamiliar melodies. Paper presented at the Eleventh International Seminar of the International Society for Music Education. Frankfurt, West Germany.
- Hargreaves, D. J., Castell, K. C. (1987). Development of liking for familiar and unfamiliar melodies. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 91, 65-69.
- Head, P. (2008). The Search for Healthy and Appropriate Repertoire: Three Perspectives. U: J. Holt, J. Jordan (Ur.), *The School Choral Program - Philosophy, Planning, Organizing and Teaching* (str. 133-147). Chicago: GIA Publications.
- Herman, S. (1988). *Building a pyramid of musicianship*. San Diego: Curtis Music Press, Neil A. Kjos Music.
- Hylton (1995). *Comprehensive choral music education*. Engelwood Cliffs, New York: Prentice Hall.
- Jellison, J. A., Flowers, P. J. (1991). Talking about music: Interviews with disabled and nondisabled children. *Journal of Research in Music Education*, 39 (4), 322-333.
- Jenkins, L. J. (2008). Building Early Choral Experiences: Part One – Strategies for Directing the Children's Choir. U: M. Holt, J. Jordan (Ur.), *The School choral Program – Philosophy, Planning, Organizing and Teaching* (str. 331-357). Chicago: Gia Publications.
- Johnson-Green, E. A., Custodero, L. A. (2002). Toddler top 40: Musical preference of babies, toddlers, and their parents. *Journal of Zero-to-Three*, 23(1), 47-48.
- Laurence, F. (2000). Children's singing. U: J. Potter (Ur.), *The Cambridge Companion to Singing* (str. 221-231). Cambridge: Cambridge University Press.
- LeBlanc, A. (1982). An interactive theory of music preference. *Journal of Music Therapy*, 19 (1), 28-45.
- LeBlanc, A., Cote, R. (1983). Effects of tempo and performing medium on children's music preference. *Journal of Research in Music Education*, 31, 57-66.
- LeBlanc, A., & McCrary, J. (1983). Effect of tempo on children's music preference. *Journal of Research in Music Education*, 31 (3), 283-294.
- LeBlanc, A., Colman, J., McCrary, J., Sherrill, C., Malin, S. (1988). Tempo preferences of different age music listeners. *Journal of Research in Music Education*, 36 (3), 156-168.

- LeBlanc, A., Jin, Y. C., Stamou, L., McCrary, J. (1999). Effect of age, country, and gender on music listening preferences. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 141, 72-76.
- LeBlanc, A., Sims, W. L., Malin, S. A., Sherrill, C. (1992). Relationship between humor perceived in music and preferences of different-age listeners. *Journal of Research in Music Education*, 40 (4), 269-282.
- LeBlanc, A., Sims, W., Siivola, C., Obert, M. (1996). Music style preferences of different age listeners. *Journal of Research in Music Education*, 44 (1), 49-59.
- Montgomery, A. P. (1996). Effect of tempo on music preferences of children in elementary and middle school. *Journal of Research in Music Education*, 44 (2), 134-146.
- Roulston, K. (2006). Qualitative Investigation of Young Children's Music Preference. *International Journal of Education & the Art*, 7 (4), 1-23.
- Sims, W., Cassidy, J. W. (1997). Verbal and operant responses of young children to vocal versus instrumental song performances. *Journal of Research in Music Education*, 45(2), 234-244.
- Webster, P. (1990). Creativity as Creative Thinking. *Music Educators Journal*, 76 (9), 22-28.

Impact of Choir Singing on the Development of Musical Preferences of Preschool Children

Abstract

Despite being the most natural and favorite mode of musical expression of children, it is only through expertise and pedagogical competence upon designing and guiding various choir activities that singing will assume all essential characteristics that are necessary for musically correct and artistically oriented development of preschool children. Even though the main goal of choir activities in preschool age is the development of musical capabilities and vocal skills of children, this musical activity affects the steering of musical preferences. Due to the current dominant influence of popular music and mass media on the musical preferences of children, the steering of musical experience of children toward artistically valuable, style- and genre-wise diverse music is considered one of the important challenges of musical pedagogy. The paper examines the impact of socio-demographic variables and the form and duration of child participation in structured musical training within children's choirs on the musical preferences of preschool children. The paper also explores the preferences and familiarity with musical excerpts belonging to the following musical styles: classical music, popular music and Croatian traditional music as well as world music. Based on the established differences, the authors point out the significant impact of choir singing on the development of musical preferences of preschool children. The authors also refer to the need to intensify the competently guided choir activities that – aside from the development of vocal skills – will gravitate toward developing broad musical capabilities, interests and preferences of children in the direction of classical and traditional music, but also allow for openness and tolerance toward new sound expressions brought by world music.

Keywords: singing, choir singing activities, musical preferences, preschool children